

32/33

Taraf de Haïdouks

SONS24

L
QU
ALS
MÉS
LAU
SEV
BAL
ABS
DE
BA

LA MÚSICA ÉS LA VIDA

QUINA COLLA DE GITANOS! PER A QUALESVOL SEGUIDOR DE LES MÚSIQUES DEL MÓN I, ESCLAR, PER ALS ENTUSIASTES DE LES RÍTMQUES BALCÀNIQUES, EL NOM DE **TARAF DE HAÏDOUKS** FIGURA ENTRE ELS MÉS CONEGUTS I RESPECTATS. EN ACTIU DES DE PRINCIPI DELS NORANTA, AQUEST NOMBRÓS GRUP DE LAUTARI HA ESTAT PROTAGONISTA DE LA PRESENTACIÓ I L'EXPANSIÓ DE LA MÚSICA TRADICIONAL DE LA SEVA TERRA PER TOT EL MÓN. LES SEVES CARTES SÓN ELS RITMES FRENÈTICS, LES MALENCONIOSES BALADES I LA SEVA SIMPATIA –O HAURIEM DE DIR POCA VERGONYA?–. DESPRÉS D'UNES TEMPORADES ABSENTS DELS ESCENARIS DE CASA NOSTRA, AL NOVEMBRE TINDREM LA SORT DE TORNAR A GAUDIR DE LA SEVA PROPOSTA, DINS LA PROGRAMACIÓ DE LA FIRA MEDITERRÀNIA, PER PRESENTAR L'ÀLBUM **BAND OF GYPSIES 2** (CRAMMED DISCS, 2011). **TEXT: JORDI URPI / FOTOS: ARXIU CRAMMED**

El grup, que ha triomfat internacionalment, als peus de la Torre Eiffel de París.

No us amagarem la nostra llarga admiració per aquest nombrós grup de gitanos, una admiració que va començar amb *Honourable Brigands, Magic Horses and Evil Eye* (Crammed Discs, 1994), el seu segon treball. Després d'enllestir la primera audició d'un enregistrament signat per uns músics desconeguts en aquell moment, la sorpresa va ser majúscula. Des d'aleshores, i després d'haver conegut la seva cultura, d'haver gaudit dels seus discos i dels seus concerts, d'haver xerrat amb ells en diferents ocasions, l'admiració es manté, enfortida. Per tant, la doble notícia d'un nou disc i la seva presència a la Fira Mediterrània –en tots dos casos, amb la companyia de la fanfàrria macedònia Koçani Orkestar– ha estat motiu suficient per contactar amb un dels seus acordionistes, Ionitsa Manole, per parlar de l'actualitat d'aquest grup d'honorables bandits originaris de Romania.

SONS: Què significa per a **Taraf de Haïdouks** el segon projecte de *Band of Gypsies*?

IONITSA MANOLE: A diferència de la primera trobada, aquest cop hem treballat tots junts el repertori, de manera que el projecte és encara més ambiciós. També hem pogut gaudir, una vegada més, del poder de la música. Perquè encara que hi ha certes diferències respecte els nostres amics macedonis (la llengua, els instruments, les religions, el repertori musical...), hem estat capaços de comunicar-nos i de crear una obra comuna. I també ha estat molt especial comprovar que, tot i que han passat deu anys d'ençà d'aquella primera col·laboració, tots dos grups

"HEM CREAT UNA OBRA MUSICAL COMUNA AMB ELS AMICS MACEDONIS"

conservem un interès gairebé infantil per compartir experiències. I això ens fa molt feliços.

El primer volum de *Band of Gypsies* (Crammed Discs, 2001) reflectia un dels millors moments del grup. Sí, la veritat és que en aquella època vivíem gairebé en una bombolla perquè érem ben rebuts a tot arreu on anàvem. Però, curiosament, a Romania no aconseguíem la mateixa resposta del públic, ni dels mitjans de comunicació, ni de les institucions... Aquell disc ens va permetre organitzar el nostre primer concert oficial a Bucarest. Després d'haver recorregut tot Europa, el Japó i l'Amèrica del Nord, amb aquella presentació vam aconseguir ser considerats, finalment, com una banda important a casa nostra. També va ser la nostra primera experiència d'estar en contacte amb músics gitanos d'arreu dels Balcans –a banda de la Koçani Orkestar, també hi van participar el clarinetista búlgar Filip Simeonov i el percussionista turc Tarik Tuysuzoglu– i d'intentar crear alguna cosa junts. Tot el procés va ser molt emocionant.

Ara que parles de Romania. Quina percepció tenien de vosaltres les institucions ara fa deu anys? Eren conscients que devia ser el grup que més concerts feia fora del país i que, per tant, portàveu el nom de Romania pel món?

T'explica
la gira d
un prou
L'ambaix
contacta
Haïdouk
Van pass
i, poc ab
trucada.
invitació
li vam di
van veni
quedar d
El projec
de músic

T'explicaré una anècdota. A final dels anys noranta, durant la gira del disc *Dúmbala Dumba* (Crammed Discs, 1998), un promotor ens volia dur a actuar al nord d'Europa. L'ambaixador romanès a Suècia ho va saber i hi va contactar. Li va dir: "Estàs boig. Què has fet? Taraf de Haïdouks no és un grup prou representatiu del meu país". Van passar els dies, evidentment el concert es va mantenir i, poc abans de la data, el nostre representant va rebre una trucada. "Hola, sóc l'ambaixador romanès a Suècia. Tens invitacions per a deu persones?". Vam trucar l'organitzador i li vam dir que li reservés les entrades. Al final del concert van venir per saludar-nos i felicitar-nos. Aquell dia vam quedar com uns senyors.

El projecte *Band of Gypsies 2* ha reunit un gran nombre de músics, a l'estudi de gravació i a l'escenari. Com vau

gravar l'àlbum? I com organitzeu els concerts? En primer lloc ens vam reunir durant dues setmanes a la ciutat de Koçani, a Macedònia, i vam treballar la composició i l'organització de la música per al projecte, juntament amb Stéphane Karo, que és el director musical de les dues bandes. Després vam anar a Brussel·les (on hi ha la seu de la nostra companyia de discos) i vam gravar tot el disc en quatre dies: la primera gravació la vam fer, com si fos un concert, durant un dia a l'Ancienne Belgique, una gran sala de concerts de la capital belga, i els altres tres dies vam treballar en un espai més petit de la mateixa sala, sense públic. La majoria de la música del disc l'hem extreta d'aquestes 'sessions d'estudi', tot i que les condicions van ser similars a les del primer dia: vam tocar tots junts, al mateix temps, en una sola presa, sense *overdubs*.

L'actor Johnny Depp (esquerra), fan il·lustre de la banda romanesa, amb qui van coincidir al film *The Man Who Cried* (2000).

DISCOGRAFIA SELECCIONADA

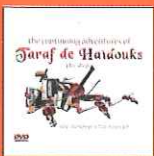
*Honourable Brigands,
Magic Horses and Evil Eye*
(Crammed Discs, 1994)

És el disc amb què el grup va iniciar la projecció internacional, després d'haver-se presentat tres anys abans amb un treball amb un títol tan dispers i poc explícit com *Musique des tziganes de Roumanie* (Crammed Discs, 1991). Va sorprendre per les seves dinàmiques peces d'estil *geamparale* i *turceasca* —amb influències de ritmes búlgars i turcs respectivament—, i inclou temes com "Cintec de Dragoste si joc" o "Briu", que s'han convertit en clàssics del seu repertori.

Band of Gypsies
(Crammed Discs, 2001)

Si sou novinguts a l'univers de Taraf de Haidouks, aquest és el lloc per on heu de començar. Es tracta d'un disc farcit de grans moments musicals, el darrer en què van conjuir les tres generacions que van donar vida a la banda i el primer que inclou col·laboracions amb altres músics. És impressionant el tema "A la turk", que reuneix tots els músics de Taraf de Haidouks i la Koçani Orkestar, a més dels convidats Filip Simeonov i Tarik Tuysuzoglu.

*The Continuing Adventures
of Taraf de Haidouks*
(Crammed Discs, 2006) CD+DVD

Si bé els discos de la formació sempre han ofert una bona qualitat de so i una descàrrega d'energia, és a l'escenari on els components s'entreguen completament. Aquesta edició en format de DVD inclou un concert realitzat a Londres —actuació que ocupa també el CD—, un extens documental filmat a Romania, entrevistes amb el grup i amb alguns dels seus seguidors més populars (entre ells l'actor nord-americà Johnny Depp) i material d'arxiu inèdit enregistrat durant les gires.

*Roumanie: Les Lautari de Clejani /
Musique des Tziganes de Valachie*
(Ocora / Radio France, 1986)

És una de les estranyes joies que guarda al seu catàleg aquest segell francès. El disc resumeix el treball de camp realitzat a càrrec dels musicòlegs Speranta Radulescu i Laurent Aubert a la localitat natal dels components de Taraf de Haidouks. Grans cançons, ja siguin *doines* o peces de ball, amb un important paper de Nicolae Neacsu i Ion Manole. Poc devien pensar aquests dos veterans lautari que cinc anys després iniciarien una nova i excitant vida musical.

Amb quina mena de conjunt instrumental trebal·leu ara? Quins canvis ha viscut el grup durant tots aquests anys? Més o menys mantenim la mateixa instrumentació de sempre: tres o quatre violins, dos o tres acordions, la flauta, els dos címbals, el contrabaix, el clarinet... No obstant això, el personal sí que ha canviat. Com ja sabeu, alguns dels antics components del grup han mort durant aquests darrers anys (Ion Manole, Nicolae Neacsu, Cacurica) i una nova generació s'ha unit a la banda, alguns d'ells fills i néts dels antics membres. I és que aquesta formació és com un cos que es regenera. És un gran plaer veure que els nostres fills són també grans músics i que continuen amb la tradició musical. Però no deu ser el mateix ser el fill d'un component de **Taraf de Haidouks** que haver estat educat en la dura vida dels antics músics professionals. No, és evident, els nostres viatges per tot el món han canviat certes coses. Vaig començar amb l'acordió quan tenia cinc anys. L'ofici de músic professional, de lautari, s'hereta de pares a fills. I si no l'hagués volgut aprendre, m'haurien fet fora de casa. El meu pare em deia: "Vols caramels, vols sabates? A tocar!". Durant aquests últims vint anys hem passat poc temps amb els nostres fills i ens ha costat educar-los, que ens fessin cas, perquè no érem a casa. Per sort, Clejani és la capital dels lautari i, per poc que hi tinguis interès, quedés enredat a les xarxes de la música.

"ÉS UN PLAER VEURE QUE ELS NOSTRES FILLS SON GRANS MÚSICS I CONTINUEN LA TRADICIÓ"

Quina perspectiva teniu de la vostra trajectòria musical, des de les primeres vegades que vaau sortir de la Valàquia fins ara? És difícil resumir-ho perquè hem après moltes coses, hem conegut molta gent, hem escoltat diferents tipus de música... La nostra proposta segueix el seu camí i el nostre repertori encara el formen una gran quantitat de velles cançons i melodies, tot i que puntualment hi hem inclòs elements d'altres estils i sempre estem disposats a fer nous experiments. Per això ens vam atrevir amb un projecte com *Maskarada* (Crammed Discs, 2007), el nostre particular homenatge als compositors clàssics europeus, de Manuel de Falla a Béla Bartók o Aram Khachaturian, que durant el segle xx es van inspirar en les músiques tradicionals, incloses les gitanes. La nostra essència, però, és parlar el llenguatge musical que coneixem millor.

I quin és aquest llenguatge? Recordo una crònica d'un concert vostre que parlava de **Taraf de Haidouks** com a músics poc professionals perquè a l'escenari éreu una mica anàrquics. Hi ha persones per a tot i sempre pots trobar algú o altre que no en parli bé, bàsicament per desconeixement. Però, comptel! Puc entendre que algú digui que no li agrada la nostra música, però no puc

permetre que
proposta de c
que afirmava c
va dir que Tar
que els músics
som ni l'Orque
Folklòrica de
cultura de tran
de pares a fills
perfecte també

permetre que es diguin mentides o que es tregui la nostra proposta de context. Una vegada, a París, un personatge que afirmava conèixer millor que ningú la música romanesa va dir que Taraf de Haïdouks no feia música tradicional i que els músics no afinaven. Música tradicional? Afinats? No som ni l'Orquestra Filarmònica de Romania ni l'Orquestra Folklòrica de Romania. Fem la música dels gitanos, una cultura de transmissió oral que ha passat des de fa segles de pares a fills. A qui li agradi, perfecte. A qui no li agradi, perfecte també, però que no ens molesti.

Quins han estat els moments millors i pitjors per a una banda com **Taraf de Haïdouks** amb una trajectòria tan àmplia i amb una repercussió tan gran? Els millors i els pitjors moments sovint tenen relació: els viatges, els concerts, el contacte amb la gent... Però la vida a la carretera també és molt cansada i fa que siguis lluny de casa durant molt de temps, i que t'enyoris dels teus. De fet, ens agrada molt estar amb la família, tant que els primers estius que vam fer gires llargues per tot el món ens enduem els nens i les dones també. Ara ja no pot ser...

Tot i l'èxit que ha assolit arreu, **Taraf de Haïdouks** no han abandonat mai la seva imatge de rodamons atrotinats.

